

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 8. november 2024
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Clara Worsaae Møller
Sagsnr.: 2024-13038
Dok.: 3469409

Besvarelse af spørgsmål nr. 74 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 74 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 11. oktober. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V).

Peter Hummelgaard

/

Stefanie Lydert Terkildsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 74 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Hvad kan ministeren oplyse om de interne regler fra anklagemyndigheden vedrørende strafnedsættelse ved tilståelsessager, herunder hvilke domme der indenfor det sidste år konkret har taget stilling hertil?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

” 1. Ved lov nr. 661 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene for 2024-27 m.v.), der trådte i kraft den 15. juni 2024, blev bl.a. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, ændret.

Lovændringen gav anledning til, at Rigsadvokaten den 30. august 2024 opdaterede punkt 5.9.9. i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om straffens fastsættelse. Af det opdaterede afsnit fremgår herefter:

”5.9.9. Straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9

Straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, blev ændret ved lov nr. 661 af 11. juni 2024. Forud for lovændringen skulle det efter bestemmelsen i almindelighed indgå som en formildende omstændighed, at gerningspersonen frivilligt havde angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse. Efter praksis forekom det dog også jævnligt, at retten ved strafudmålingen i formildende retning lagde vægt på, at tiltalte havde tilstået, også selvom den pågældende ikke havde angivet sig selv, og selv om tilståelsen ikke var fuldstændig.

Med lovændringen lovfæstes det, at det i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningspersonen har aflagt tilståelse. Lovændringen blev foretaget som led i gennemførelsen af flerårsaftalen for domstolene 2024-27, der i vidt omfang var baseret på arbejdet i udvalget for forberedelse af en ny flerårsaftale for domstolene (det såkaldte Rørdam-udvalg). Baggrunden for udvalgets arbejde var de stigende sagsbehandlingstider ved domstolene, og det overordnede formål var således effektivisering af sagsbehandlingen ved domstolene. Ændringen af straffelovens § 82, stk. 1,

nr. 9, må derfor antages at skulle fortolkes i lyset af proces-økonomiske hensyn.

Det fremgår således også af lovbemærkningerne, jf. L 115 af 28. februar 2024, de specielle bemærkninger til § 2, nr. 1, at en tilståelse stadig i højere grad vil kunne medføre en lavere straf, når gerningspersonen tillige har angivet sig selv og aflagt en fuldstændig tilståelse. Har gerningspersonen ikke angivet sig selv, vil der også stadig i højere grad være grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen afgives tidligt under sagen, således at politiet spares for en længere efterforskning, og sagen kan nå at blive fremmet som en tilståelsessag. I dette tilfælde kan tilståelse ifølge bemærkningerne til bestemmelsen tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

I større sager om f.eks. narkotikakriminalitet eller økonomisk kriminalitet, hvor en tidlig tilståelse vil kunne medføre en væsentlig ressourcebesparelse i hele straffesagskæden frem til dom, er det på det foreliggende grundlag Rigsadvokatens opfattelse, at straffen vil kunne nedsættes med op til ca. 25 procent afhængig af de konkrete omstændigheder. Hvis tilståelsen omhandler strafbare handlinger, som politiet ellers ikke have fået kendskab til, vil strafnedsættelsen efter omstændighederne kunne være større.

Det fremgår videre af lovbemærkningerne, at der vil være mindre grund til, at en tilståelse medfører en lavere straf, når tilståelsen først afgives under hovedforhandlingen i en domsmandssag eller nævningesag. Hvis tiltalte forud for hovedforhandlingen gennem forsvareren tilkendegiver at ville tilstå flere væsentlige forhold i sagen med den virkning, at bevisførelsen under hovedforhandlingen og dermed antallet af retsdage kan begrænses i væsentlig grad, kan en sådan tilståelse dog også medføre en lavere straf, selv om der også er forhold, som ikke tilstås.

Det er på det foreliggende grundlag Rigsadvokatens opfattelse, at i de tilfælde, hvor tilståelsen først falder på et senere tidspunkt, og hvor ressourcebesparelsen således er mindre, vil en eventuel strafnedsættelse i almindelighed ikke kunne overstige 10-15 procent.

Det vil altid bero på en samlet vurdering af sagens karakter og omstændigheder, hvilken konkret betydning en tilståelse bør have for anklagemyndighedens strafpåstand. Det gælder også i mindre sager, hvor ressourcebesparende hensyn også kan gøre sig gældende,

om end alt andet lige i mindre omfang. Det bør i givet fald også i sådanne tilfælde indgå, hvornår i forløbet tilståelsen er afgivet.

Det bemærkes, at det er selve straffen, der vil kunne nedsættes som følge af gerningspersonens tilståelse. En tilståelse vil derimod ikke kunne få betydning for eksempelvis et spørgsmål om udvisning eller fastsættelse af lovbestemte følger såsom eksempelvis frakendelse af førerretten eller frakendelsesperiodens længde. Det samme gælder spørgsmålet om udmåling af en betinget dom mv.

Vedrørende omfanget af tilståelsen henvises der i lovbemærkningerne til, at det i praksis forekommer, at tiltalte under en tilståelsessag ikke tilstår den fulde sigtelse. I nogle tilfælde frafalder anklagemyndigheden de ikke tilståede forhold eller elementer, og sagen fremmes i det tilståede omfang. Eftersom tiltalte i denne situation er at anse som ikke skyldig i de frafaldne forhold eller elementer, skal tiltaltes tilståelse ifølge lovbemærkningerne i denne situation anses som en fuldstændig tilståelse.

I andre tilfælde fastholder anklagemyndigheden sigtelsen i de ikke tilståede forhold eller elementer med den konsekvens, at sagen ikke kan afsluttes som en tilståelsessag, men må gennemføres som en domsmandssag eller nævningesag. I denne situation har tiltalte alene aflagt delvis tilståelse, og tilståelsen bør kun medføre en lavere straf, hvis den omfatter en betydelig del af sagen både i relation til den sparede bevisførelse og retsdage under hovedforhandlingen og i relation til den samlede straf, hvis tiltalte også findes skyldig i de ikke tilståede forhold. Hvis tiltalte under domsmandssagen eller nævningesagen alene findes skyldig i det tilståede omfang, skal tilståelsen derimod anses som en fuldstændig tilståelse, der efter omstændighederne kan tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.

Der foreligger på nuværende tidspunkt sparsom landsretspraksis vedrørende § 82, stk. 1, nr. 9, efter lovændringen. Der kan dog henvises til TfK 2024.223 Ø, idet det dog bemærkes, at forholdene ligeledes var omfattet af strafskærpsbestemmelsen i straffelovens § 81 e.

Fra retspraksis inden lovændringen kan desuden f.eks. henvises til U 1991.833 H, hvor den tiltalte i december 1989 meldte sig selv og tilstod at have begået to røverier i marts 1989 samt et røveri i maj 1989.

I tilfælde, hvor nedsættelse af straffen som følge af en tilståelse kan være aktuel, skal anklagemyndigheden over for retten redegøre for de momenter i sagen, som er relevante for spørgsmålet. Anklagemyndigheden bør om muligt tillige angive niveauet for strafpåstanden, hvis der ikke forelå en tilståelse (normalniveauet) samt niveauet for den strafnedsættelse, tilståelsen efter anklagemyndighedens vurdering kan begrunde.

Anklagemyndigheden kan endvidere informere tiltalte eller en eventuel forsvarer om, at anklagemyndigheden i tilfælde af en tilståelse over for retten vil redegøre for de momenter, som kan have betydning for en eventuel strafnedsættelse, ligesom anklagemyndigheden kan oplyse om niveauet for den strafnedsættelse, som der efter anklagemyndighedens opfattelse er grundlag for. Anklagemyndigheden skal i sådanne tilfælde altid gøre det klart, at retten ikke er bundet af anklagemyndighedens strafpåstand.

Det bemærkes, at afsnittet løbende vil blive revideret i takt med, at der kommer ny relevant retspraksis på området.”

Rigsadvokatmeddelelsen er offentligt tilgængelig i Anklagemyndighedens Vidensbase.

2. For så vidt angår spørgsmålets andet led forstår Rigsadvokaten dette således, at der anmodes om en redegørelse for afsagte domme vedrørende straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, som affattet ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.

Rigsadvokaten har undersøgt muligheden for at trække oplysninger fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS) for at identificere alle domme, hvor der er taget stilling til spørgsmål om strafnedsættelse som følge af, at tiltalte har aflagt tilståelse.

POLSAS er et journaliserings- og sagsstyringssystem, der er opbygget således, at der journaliseres på en gerningskode, som knytter sig til en eller flere lovovertrædelser. I forbindelse med sagens afslutning registreres en afgørelsestype, som angiver straffesagens resultat. POLSAS vil således kunne bruges som et redskab til at oplyse bl.a., hvor mange anmeldelser eller afgørelser der vedrører en given lovovertrædelse. Det vil derimod ikke uden videre være muligt at trække data af mere detaljeret karakter.

En redegørelse for alle domme, hvor der er taget stilling til spørgsmål om strafnedsættelse som følge af, at tiltalte har aflagt tilståelse, ville således forudsætte en særdeles omfattende

manuel gennemgang af samtlige afgjorte straffesager siden lovændringens ikrafttræden.

Rigsadvokaten er dog ved afgivelse af udtalelsen den 23. oktober 2024 bekendt med følgende 10 landsretsdomme, afsagt efter ikrafttrædelsen af lov nr. 661 af 11. juni 2024, hvor der er taget udtrykkelig stilling til spørgsmålet om strafnedsættelse som følge af, at tiltalte har aflagt tilståelse.

Vestre Landsrets dom af 8. oktober 2024(*): Hovedforholdet i sagen var en overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, for besiddelse af 336 g amfetamin. Stoffet blev fundet i tiltaltes besiddelse ved visitation af tiltalte. Desuden omfattede sagen en række andre mindre forhold, herunder overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, databedrageri, hæleri og brugstyveri. Tiltalte var væsentligt forstraffet, herunder for narkotikakriminalitet. Forholdene var begået i prøvetiden efter prøveløsladelse med en reststraf på 367 dage. Straffen, der blev udmålt som en fællesstraf omfattende reststraffen på 367 dage, blev udmålt til 2 års fængsel. Det fremgår af byrettens dom, at tiltalte havde aflagt en fuldstændig indenretlig tilståelse kort tid efter hans varetægtsfængsling. Med henvisning til bemærkningerne til lov nr. 661 af 11. juni 2024 fandt både byretten og landsretten, at der var tale om et tilfælde, hvor tilståelsen skulle tillægges betydelig vægt i formildende retning. Landsrettens flertal udtalte desuden:

”Vi finder, at der i tilfælde, hvor straffen uden hensyntagen til tiltaltes tilståelse ville skulle udmåles til fængsel mellem 1 år og 6 måneder og 2 år – alt efter tidspunktet for tiltaltes tilståelse – passende vil kunne ske en reduktion af straffen med op til en tredjedel i tilfælde, hvor straffelovens § 82, nr. 9, finder anvendelse.”

Østre Landsrets dom af 3. oktober 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse dømt bl.a. for en række drageriforhold af særligt grov beskaffenhed. Tiltalte, der blev anholdt den 26. oktober 2023, nægtede sig skyldig under grundlovsforhøret den 27. oktober 2023 og ønskede ikke at udtale sig. Tiltaltes forsvarer rettede primo april 2024 henvendelse til anklagemyndigheden med tilkendegivelse om, at sagen kunne søges fremmet som en tilståelsessag. Straffen, der blev udmålt som en fællesstraf med en betinget dom på fængsel i 30 dage, blev i både byret og landsret udmålt til 2 år og 6 måneders fængsel. Af landsrettens præmisser fremgår bl.a.:

”Landsretten har ved straffastsættelsen lagt vægt på de samme forhold som byretten. Det tiltrædes herunder, at det er indgået som en formildende omstændighed, at sagen er fremmet som en tilståelsessag, i hvilken forbindelse

landsretten har lagt vægt på, at tiltalte fremsatte sin anmodning herom ca. seks måneder efter anholdelsen, på hvilket tidspunkt politiets efterforskning var afsluttet, men sagen endnu ikke var berammet til foretagelse over et større antal retsdage i byretten, jf. herved straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, som affattet ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.”

Østre Landsrets dom af 2. oktober 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse bl.a. dømt for 210 tilfælde af databedrageri for i alt 4.678.305 kr. i forbindelse med sin ansættelse som bogholder i en privat virksomhed. I landsretten blev der afgivet 3 stemmer for at fastsætte straffen til 2 års fængsel og 3 stemmer for at fastsætte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel. Samtlige voterende lagde ved straffens fastsættelse vægt på, at forholdet var begået over en længere årrække, at der var tale om et stort antal overførsler med et meget betydeligt udbytte, og at tiltalte tidligere var straffet for lignende kriminalitet. Endvidere blev der lagt vægt på, at tiltalte havde begået forholdet, mens hun indtog en betroet stilling, som hun var frakendt retten til at udøve. I formildende retning blev der navnlig lagt vægt på, at tiltalte havde afgivet en fuldstændig tilståelse i sagens indledende forløb. Den omstændighed, at tiltalte var 70 år og fortsat havde fuldtidsbeskæftigelse, samt oplysningerne om hendes ægtefælles helbredsmæssige forhold, fandtes herefter ikke at kunne føre til en lavere straf end de 2 års fængsel.

Østre Landsrets dom af 23. september 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse bl.a. dømt for bedrageri for ikke under 6,4 mio. kr. og mandatsvig for ikke under 1,6 mio. kr. Byretten udmålte straffen til 2 år og 6 måneders fængsel. Byretten lagde i formildende retning vægt på tiltaltes tilståelse samt sagsbehandlingstiden. Vedrørende strafudmålingen fremgår således bl.a. følgende af byrettens præmisser:

”Efter de omstændigheder, forholdene er begået under, da tiltalte anmeldte sig selv, efter den hengåede tid og at der foretages rettighedsfrakendelse, finder retten, at straffen skal udmåles til fængsel i 2 år og 6 måneder. Efter alvoren af kriminaliteten kan ingen del af straffen gøres betinget.”

Landsretten var enig i byrettens afgørelse af straffespørgsmålet og stadfæstede strafudmålingen.

Vestre Landsrets dom af 18. september 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse fundet skyldig i at være indrejst i Danmark i strid med et indrejseforbud, jf. udlændingelovens § 59 b, stk. 2, jf. stk. 1. Strafferammen for overtrædelsen fængsel fra 1 år indtil 3 år. Byretten fastsatte

straffen til fængsel i 10 måneder med henvisning til straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9. Landsretten forhøjede straffen til 1 år og 3 måneder, der omfattede en reststraf på 94 dage fra prøveløsladelse. Landsretten anførte i den forbindelse bl.a.

”Efter forarbejderne lægger landsretten til grund, at en tilståelse i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed ved fastsættelsen af straffen, selv om gerningsmanden ikke har angivet sig selv, eller tilståelsen ikke er fuldstændig, men at bestemmelsen angår straffens udmåling inden for strafferammen. Der er ikke ved lovændringen skabt en mulighed for at nedsætte straffen under strafferammens minimum.”

Østre Landsrets dom af 4. september 2024(*): T2 blev kendt skyldig for drab ved brug af skydevåben på offentligt sted jf. straffelovens § 237, jf. § 81 b, og § 192 a. T2 erkendte forholdet, dog således at det ikke var i forening med medgerningsmand T1. Både T1 og T2 blev straffet med fængsel på livstid. Landsretten fandt, at tilståelsen under de foreliggende omstændigheder og henset til forholdenes karakter og grovhed ikke kunne føre til, at der i stedet skulle udmåles en tidsbestemt straf for ham.

Østre Landsrets dom af 4. september 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse dømt for besiddelse af i alt 86,94 gram kokain og 15,2 gram ketamin. Byretten udmålte straffen til 1 års fængsel, hvoraf 9 måneder blev gjort betinget med henvisning til en række omstændigheder, herunder at sagen var fremmet som en tilståelsessag. Landsretten ændrede straffen til 9 måneders fængsel med henvisning til, at sagen var fremmet som en tilståelsessag få måneder efter tiltaltes anholdelse, jf. herved straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9. Landsrettens flertal fandt herefter, at 6 måneder af straffen undtagelsesvist kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten henviste i den forbindelse til en række omstændigheder, men ikke til den omstændighed at tiltalte havde tilstået.

Vestre Landsrets dom af 26. august 2024(*): Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse dømt for videredistribuering af 39 kg kokain. Tiltalte blev anholdt med 15 kg af stoffet i sin besiddelse. Straffen blev i byretten fastsat til 12 års fængsel. Navnlig under hensyn til mængden af kokain, tiltaltes rolle som transportør og tiltaltes tilståelse tiltrådte landsretten byrettens straffastsættelse.

Østre Landsrets dom af 21. august 2024(*): Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved med henblik på videreoverdragelse at have været i besiddelse af 10 kg ketamin. Tiltalte var blevet anholdt med stoffet i sin

besiddelse. Tiltalte var tidligere straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og var endvidere idømt en straf på fængsel i 2 år og 3 måneder for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 261, stk. 2, § 244, stk. 1, og § 181. Det nye forhold var begået i prøvetiden for denne dom, og straffen blev udmålt som en fællesstraf med en reststraf på 131 dage. Ved strafudmålingen lagde byretten i formildende retning vægt på tiltaltes rolle i forholdet samt på, at tiltalte havde aflagt tilståelse tidligt i forløbet, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9. Et flertal i landsretten fandt, at straffen på 8 år var passende udmålt. Flertallet lagde vægt på de samme omstændigheder som byretten og fandt, at der i behørigt omfang i formildende retning var lagt vægt på, at tiltalte på et tidligt stadie havde aflagt fuld tilståelse, således at sagen havde kunnet fremmes som en tilståelsessag, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, som affattet ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.

Østre Landsrets dom af 13. august 2024: Tiltalte blev i overensstemmelse med sin tilståelse fundet skyldig i besiddelse af 1,6 tons hash og 4,5 kg kokain med henblik på videreoverdragelse. Straffen blev fastsat til 7 års fængsel. Byretten lagde ved strafudmålingen bl.a. vægt på, at forholdene var begået over en længere periode og af flere i forening, samt at tiltalte havde haft den ledende rolle i forbindelse med indsmugling af hash og en mindre betydelig rolle som mellemmand i forholdene vedrørende kokain. I formildende retning lagde byretten vægt på, at tiltalte havde aflagt en fuldstændig tilståelse. Landsretten stadfæstede byrettens dom med henvisning til de samme forhold, som var anført af byretten, samt til bestemmelsen i straffelovens § 82, stk. 1, nr. 9, som ændret ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.

Det bemærkes, at der for så vidt angår dommene markeret med (*) er anmodet om tredjeinstansbevilling.

Endvidere er Rigsadvokaten bekendt med en sag afgjort i Østre Landsret den 4. juni 2024, hvor byretten ved dom af 21. februar 2024 havde nedsat straffen med henvisning til udkastet (hørings-version), som efterfølgende blev fremsat som lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024, der den 4. juni 2024 blev vedtaget og siden blev til lov nr. 661 af 11. juni 2024. Tiltalte blev straffet for i tre tilfælde i februar 2024 at have været i besiddelse af i alt 159 gram hash og 79 gram skunk med henblik på videreoverdragelse. Forholdene var begået i en målrettet skærpet strafzone, jf. straffelovens § 81 e, udpeget af politiet den 10. januar 2024. Den tiltalte aflagde tilståelse i grundlovsforhøret. Vedrørende strafudmålingen anførte byretten bl.a.:

”Retten finder, at forud for den 10. januar 2024 ville 3 tilfælde af deltagelse i den organiserede hashhandel på Christiania sædvanligvis være straffet med fængsel i 4 måneder.

Da forholdene i nærværende sag er begået inden for en målrettet skærpet strafzone, finder retten, at straffen – i overensstemmelse med lovforarbejderne – i almindelighed skal fordobles, således at straffen som udgangspunkt ville skulle udmåles til fængsel i 8 måneder.

Retten finder imidlertid, at det ved strafudmålingen i formildende retning bør tillægges vægt, at tiltalte allerede i grundlovsforhøret har aflagt en fuldstændig og uforbeholden tilståelse.”

Med henvisning til det ovenfor nævnte lovudkast anførte byretten videre:

”Henset til at tiltalte allerede i grundlovsforhøret har aflagt en fuldstændig og uforbeholden tilståelse, og at det således må antages, at politiet er sparet for efterforskning, og at anklagemyndigheden og retten har sparet ressourcer ved, at sagen i grundlovsforhøret er fremmet som en tilståelsessag, finder retten, at tilståelsen bør tillægges betydelig vægt ved strafudmålingen.”

Byretten fastsatte efter en samlet vurdering straffen til fængsel i 6 måneder.

Landsretten forhøjede efter en samlet vurdering straffen til 7 måneder, idet landsretten henviste til karakteren af de strafbare forhold, der var begået i en målrettet skærpet strafzone, og til tiltaltes tilståelse. Landsretten henviste ikke til lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

Rigsadvokaten følger udviklingen i retspraksis og opdaterer retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen i takt hermed.”